

Den gotländska friidrottens historia

De gamla gutniska idrottslekarna har under många sekler varit en källa till glädje åt Gotlands befolkning. Våg mellan socknar, familjeträffar, ängsslätter och vid andra tillfällen har lekarna utövats med kraft och till glädje. Jag vill inleda berättelsen om den gotländska friidrotten med tankar på de ledare som under århundraden med stor idealitet ägnat tid och intresse åt de gutniska lekarna. Mot slutet av 1800-talet hände en del. I samband med tävlingar tillkom s.k. frispel, d.v.s. individuella grenar i friidrott såsom löpning 150 m, haugstikel (höjdhopp) och langstikel (längdhopp). De två förstnämnda grenarna ingår i den prestigefyllda gutniska femkampen som årligen återkommer vid Stångaspelen och där våra gotländska friidrottare numera når stora framgångar. Till en början betraktades frispelen som onödiga eftersom de konkurrerade med framförallt pärk och varpa.

Den 27 augusti 1878 bildades Visby Bollklubb på initiativ av fabrikören JW Klintberg. Klubben var en av landets första. Unga män från Stockholm kom nu till Visby för att lära pojkar engelsk fotboll, och trots visst motstånd fick fotbollen fotfäste. Visby Bollklubb hade också friidrott på sitt program, med träning och tävlingar på de provisoriska idrottsplatser som fanns tillgängliga, t ex Södra Byrummet, parken vid södra järnvägsstationen, A7-området och södra delen av nuvarande Gutavallen samt planen mellan Norra ringmuren och lasarettet. Idrottsföreningarna fick en riktig pangstart genom de stora tävlingarna på Visborgsslätt. Den första ägde rum den 17/8 1890 och blev en stor framgång med 500 tävlande och 4000 åskådare från hela Gotland. Pärk och varpa samlade flest deltagare men även frispelen blev mycket populära. Man tävlade i löpning 150 m, höjdhopp, längdhopp och stavhopp, både på höjden och på längden. Algot Sandberg, WIF, tog initiativet till tävlingen. WIF bildades 1887 och skall inte förväxlas med den som bildades 1911. Tävlingen på Visborgsslätt upprepades åren 1894, 1897, 1900, 1904 och 1909. De kallades allmänna idrottstävlingar. I början av 1900-talet tog den allmänna idrotten, som friidrotten till en början kallades, riktig fart, främst genom att nya föreningar bildades. Ett gäng läroverkspojkar bildade IF Gute 1904. Året efter bildades I27 IK.

Den 3 aug 1908 var det dags för Gotlands Idrottsförbund. Redan 1909 arrangerades de första DM-tävlingarna i allmän idrott med I27 som arrangör. Kvinnor fick vänta i många år på att få delta i tävlingar.

Alldeles i början på 1900-talet hade vi tre friidrottare som lät tala om sig, Ivar Persson, Gunnar Nilsson och Einar Råberg. Legendariske "Starke Arvid" reste runt i Sverige och utmanade starka karlar på envig. Han vann alltid men i Visby gick han bet. Urstarke Ivar Persson stod som segrare. Tyvärr "glömde" Arvid att ge segraren den utlovade 50-lappen men Ivar nöjde sig med segern. Ivar och Gunnar Nilsson inköpte 1905 en kula och en diskus och de båda kumpanerna fortsatte att träna nästan dagligen. I avsaknad av instruktör biträdde de varandra angående tekniska detaljer och resultatet uteblev inte. Några månader före Stockholmsolympiaden 1912 noterade Gunnar nytt världsrekord i diskus med bästa hand. Resultatet 43.70 blev dock aldrig officiellt godkänt. Hans resultat sammanlagt med höger och vänster hand 78.12 m gällde som svenskt rekord och överträffades aldrig eftersom grenen ganska snart avskaffades från tävlingsprogrammet. Gunnar Nilsson blev en av medaljfavoriterna i OS men tyvärr kunde han inte behålla sin goda form. I OS nådde han 37.44 m med bästa hand, vilket gav en 23:e plats och sammanlagt 67.09 och 10:e plats. Gunnar Nilsson blev dock historisk som Gotlands förste olympier.

Einar Råberg, senare internationellt erkänd som brottargeneralen, nådde under tiden på Gotland goda resultat i stav och spjut. I stav noterade han gotländskt rekord med 3.27 m.

Wisby Idrottsförening bildades 1911 och därmed inleddes en ny era inom gotländsk friidrott. Intresserade och duktiga ledare och framstående idrottsmän bidrog i hög grad till

utvecklingen. Två tävlingar av stort intresse var dels landvägsloppet Visby-Tingstäde, 25 km, som inleddes 1915, och dels Gotlands Allehandas stafettlöpning 1921. Den omfattade 20 sträckor med start och mål utanför Söderport. Tävligen samlade 500 deltagare och en publik på tusentals personer. Initiativtagare var Rudolf Tiber. Tävligen upprepades flera år. Sista året blev 1925 med 1300 startande. Wisby IF deltog ett år med tre lag, alltså 60 löpare. Intresset hade nu väckts för en idrottsplats i Visby med red. Axel Danielsson som energisk pådrivare. Efter åtskilliga turer stod arenan klar 1924 och den första tävligen kunde ordnas den 18 maj samma år. Muren runt Gutavallen uppfördes de närmaste åren som beredskapsarbete och den 27/5 1927 kunde arenan invigas av dåvarande kronprinsen Gustaf Adolf.

Gotland utkämpade sina första distriktsmatcher 1922 mot Kalmar län och Blekinge, båda på bortaplan. Förlust i båda matcherna. Matcherna mot Blekinge fortsatte till 1938, mestadels med seger för Blekinge. 1929 vann Gotland en uppmärksammat seger med 118-110.

Min första kontakt med idrotten fick jag som sexåring 1923. Klintehamns IK bildades det året, 80-års jubileum i år alltså. I maj hade KIK KM i friidrott och en vecka senare en klubbmatch mot Visby IF. Jag fick följa min far till marknadsplatsen där tävlingarna ägde rum.

Jag har i min ägo en handskriven bok som jag fått som gåva av Visby IF. Signaturen Bob skriver med stor entusiasm om VIF: s verksamhet år 1926 med träningspromenader, Visbyterrängen, DM-tävlingar och besök av Kronobergs IK och SoIK Hellas. Vilken härlig idrottsglädje hos ledare och aktiva. Visby stadslöpning började 1928 på förslag av Harry Jacobsson. Samtidigt hölls nationella tävlingar. Många deltagare kom från fastlandet, både föreningar och enskilda. Visby IF segrade före Bro IF. Tävlingarna fortsatte under 30- och 40-talet med ledarna Hilding Jacobsson, Samuel Jupiter, Sven Nordberg och Birger Olsson i spetsen för en aktad 20-mannatrupp funktionärer. Jag cyklade till tävlingarna 5 juni 1933 och gladdes åt flera gotländska framgångar t ex av bröderna Fransson, IF Gute, och "Peking" Hellström, VIF.

Många gotländska klubbar hedrade sig under åren i stadslöpningen, t ex Stenkyrka IF, Tingstäde TK, Väskinde AIS och Viklau IF. IF Gute glänste med en uppmärksammat seger 1940. Samma klubb vann också det året en kvinnlig stafett inne på vallen med Brita Wiedercrantz i spetsen.

Gotland fick en landslagsman i spjut genom Knut Olofsson, korpral vid regementet, som då noterade 57.62.

Inomhusgrenarna höjd och längd utan ansats samt grenhopp och mellanhopp blev mycket populära under 1930-talet. Själv bevistade jag DM-tävlingarna 1935 i A7: s gymnastiksal som var fullsatt. Erik "Licken" Ljungholm blev 3: a i SM i grenhopp. Den allmänna idrotten bredde ut sig alltmer på Gotland. Många socknar ställde upp med serielag. Jag deltog i Klintehamn IK och vi reste till seriematcher i Sanda, Väte, Roma, Lau, Lye, Hemse och Eke.

Distriktsmatcherna mot Blekinge upphörde men under de följande åren blev det matcher mellan Gotland och Södertörn där framgångarna växlade på ett stimulerande sätt. Det gällde också stadsmatcherna Visby – Sundbyberg som utkämpades under hela 40-talet.

Visby IF: s nationella tävlingar på Gutavallen fortsattes med den äran. År 1938 fick de namnet Visbyspelen och fortsattes under detta namn. År 1950 ingick även IF Gute och Visby AIK i arrangörstabben. Tävligen kallades då Amerikaspelen. Då noterades världsrekord i kula av Jim Fuchs, USA, med 17,91

Nya idrottsplatser var Östervallen i Slite, Sudervallen i Hemse, Lagerlingen i Havdhem, Fårösunds IP och Forsavallen i Lärbro.

Den ökade bredden i allmän idrott medförde särskilda landsbygdsmästerskap i Slite, Fårösund, Roma, Hemse och Klinte. Vissa år arrangerades också Visbymästerskap.

Intresset för maraton har alltid varit stort på Gotland. Det ökades ytterligare genom det SM som IF Gute arrangerade 1941, med start och mål på Gutavallen. 2 316 personer på Vallen såg Henry Palmé vinna. Einar Norrby, Bro, låg bland de tio bästa ännu 7 km före mål men tvingades bryta.

Gotland fick fram en storlöpare i början av 1940-talet, Anders Dahlin, IF Gute. I ett storlopp med svenska eliten blev Anders tvåa efter Åke Spångert på 3000 m. På Stadion gjorde han också uppmärksammade lopp vid Gunder – Arnegalorna.

År 1939 arrangerades de första tävlingarna för kvinnor, där särskilt en stor trupp från IF Gute deltog. Även Visby IF fick fram kvinnliga förmågor. Främst av dem var Maj-Britt Pettersson-Söderstrand som 1946 tog silver i SM på 800 m efter Nora-Anna Larsson. Maj-Britt upprepade placeringen året därpå.

År 1953 invigdes Klintevallen i Klintehamn. I övrigt noterade friidrotten en viss tillbakagång under 50-talet. Det krävde en uppräckning och den kom 1958.

I ledningen för friidrotten på Gotland stod nu ombudsmän i turordningen Knut Eklund, Tore Johansson och Gösta "Dirken" Löfgren, duktiga ledare, men röster började höjas med önskemål om en större grupp med ökade resurser.

Den 19 februari 1958 samlades ombud för 16 gotländska föreningar på restaurang Liljehornet i Visby. Då bildades Gotlands Friidrottsförbund. Jag blev utsedd till förbundets ordförande. Övriga i styrelsen blev Henry Bendegard, v ordf., Gösta Berggren sek., Arne Helm kassör och som övriga ledamöter Gösta Dirken, Olof Olofsson och Aina Wallin. Lars Broander framförde vid mötet ett yrkande att träningsverksamheten borde förbättras. En vecka senare fick jag i uppdrag att resa till Stockholm för att uppvakta TK: s ordförande Lars-Gösta Tham och landslagstränaren Gunnar Carlsson. Jag blev väl bemött och redan i maj kunde vi ordna ett träningsläger på Gutavallen med 57 gotländska friidrottare. Sven Franzén från Stockholm var lägerledare.

SFIF arrangerade också premiumläger på Gutavallen under många år. Där deltog läroverksungdomar från hela landet, duktiga i friidrott och framgångsrika i studierna. Sista lägerdagen anordnade vi i GFIF en stortävling, Lägerspelen, där alla på lägret deltog.

Gunnar Carlsson stödde oss också på annat sätt. Han förlade flera landslagsläger till Gutavallen, särskilt i anslutning till våra större tävlingar, t ex 1962, när vi arrangerade Gotlandsspelen, en tävling som pågick 5 dagar. Där ingick även SM i 30 000 m landsväg.

Vår instruktionsgiv på Gotland blev en stor framgång. I stort omfattade den momentövningar i olika grenar i kombination med tävlingsmoment, som utvisade träningens resultat. Den diskuterades under en 2-dagars konferens i Stockholm. Många distrikt antog förslaget och vi fick trycka upp 800 exemplar av planen. I samband med instruktionen hemma på Gotland fick vi besök av Gusti Laurell, Ragge Lundberg och Erik Ahldén. Dessutom medverkade våra egna förmågor, såsom Dirken och Sten Johansson.

År 1964 förlade SFIF en landskamp till Gutavallen, nämligen den för juniorer, Sverige – Ungern. Vi hade glädjen att ha med två friidrottare med Gotlandsanknytning, Jan-Olof Persson-Luthman och Torsten Bäckstrand. De skötte sig bra och bidrog till en klar svensk seger.

De s.k. Vikingatågen är legendariska. Det var tävlingsresor till skilda orter och jag var huvudledare för samtliga. De betydde mycket för den fortsatta utvecklingen.

En kort sammanfattning: Som en prolog reste vi 20-talet till Värendsvallen i Växjö. 1959 gick resan till Köpenhamn där vi mötte danska kombinerade lag. Seger för Gotland, manliga, och Danmark, kvinnliga. 1960 gick Vikingatåget till Örebro och Jönköping. Under en följd av år mötte vi N. Kalmar län, S. Kalmar län och hela Kalmar län, mycket givande matcher. 1961 nöjde vi oss med resa till Västervik. 1962 reste vi till LidingövalLEN. 1963 ny långresa till Hultsfred, Göteborg och Nyköping (Stigtomta).

1964 reste vi till Ljusdal för match mot Hälsingland. På hemvägen tävlingar i Sundbyberg. 1965 gick resan till Åland för en triangelmatch Åland – N. Kalmar län – Gotland. 1966 – triangelmatchen upprepas i Vimmerby.

År 1969 embarkerar 78 friidrottare från Gotland Finnansa i Slite för färd till Wedel utanför Hamburg. Vi blir mottagna med stor gästfrihet och upplever en fin tränings- och tävlingresa tillsammans med intressanta utfärder. Året efter får vi returbesök hemma på Gotland. Samma år reser vi till Lübeck med inkvartering i Rotenhusen intill Elbe. Lübeckarna gästade oss året innan. 1971 gör vi ett andra besök i Wedel.

1974 gick resan till Ruda i Småland, där ledaren Gösta Nilsson och hela befolkningen mötte oss med öppen famn. En härlig dag med värme, kamratskap och tävlingsglädje. Efter matchen inbjöds båda lagen och funktionärerna till en bankett.

Under flera år gick vikingatåg till Århus i Danmark. Där tränade vi en vecka på stadens magnifika Stadion och i parkerna runt staden. Vi hade som regel banpremiär vid de stora internationella tävlingar som IK Fremad anordnade, som regel på Kr. Himmelsfärdsdag. Vi var inackorderade på Vandrarhemmet i Risskov där vi kände oss som hemma.

Efter hand avtog distriktsmatcherna för att ge utrymme åt resor till större tävlingar för eliten inom klubbarna. Gotlands ungdomslag deltog under åren 1960-1980 i ett flertal matcher landet runt, men också hemma på Gutavallen. Bland motståndare kan nämnas Gästrikland, Hälsingland, Uppland, Halland och Göteborg. Vi tvekade inte att möta starka distrikt.

Efter min tid som ordförande i GFIF under 10 år efterträddes jag av följande: CG Rylander 1968-69, Sigurd Sefastsson 1970-72, Egon Lindström 1973-75, Bo Frykenstam 1976-81, Einar Smith 1982-83, Anders Havdelin 1984-1986, Staffan Bark 1987-1994 och Bo Larsson 1995 -.

Nu är det dags att skriva om föreningslivet i distriktet. Den främsta klubben i Visby på 1950-talet är Visby Friidrottsklubb, som bildats av aktiva från de tre Visbyklubbarna. Man kan säga att klubben segrar ihjäl sig, utan konkurrens svalnar intresset och de aktiva återgår till sina moderklubbar. Visby FIK läggs ner.

IF Gute med ledare som Gösta Elvinder, Nils Havdelin, Nils Ekström, Nils Scharf, Sven Atlinger, Bo Larsson, Alf Jönsson, Arne Helm och Bo Gardelin utvecklas till en klubb som blir allt starkare. En intressant diskussion sätter igång om en sammanslagning mellan de anrika klubbarna Visby IF och IF Gute. En del äldre medlemmar är emot detta, men resultatet blir ändå att klubbarna går samman under namnet Visby IF Gute. Klubben har omedelbart stora framgångar, särskilt på den kvinnliga sidan, Elvy Gardell och Birgitta Hallgren, som kommer från Hemse BK där KG. Nilsson och Lasse Svensson är ledare, tar guld i J-SM och Birgitta kommer med i landslaget. Marita Rylander likaså i höjd. Fortsättning skall följa.

IK Tjelvar bildas den 14 februari 1958, främst som en specialklubb för friidrott och orientering, genom en sammanslagning av sektioner i Eksta IF, Klintehamns IK, Sanda JUF och Väte GIF. Sigvard Löfstedt blir klubbens förste ordförande.

Redan samma år arrangerar vår nya klubb en stor nationell tävling på Klintevallen med Richard Dahl, PO Trollsås, Björn Malmros och PO Schwarz som främsta dragplåster. Publiken uppgick till 2 300 personer, nytt rekord för arenan. Per Larsson, Ville Karlsson och de andra arrangerade Eskelhemsmaraton tre år i följd med bl.a. Erik Östbye som deltagare. IF Gute fortsatte att ordna Visbyspelen, fina tävlingar som tidigare. GFIF: s serier för män och kvinnor samlade många föreningar och IF Gute nådde framgångar i den nationella serien med Inga Wallin som bästa poängplockare.

Nya överläggningar ägde rum. De gällde ett förslag till samverkan mellan VIF Gute och IK Tjelvar. Efter en del krångel klarnade det och manliga seniorer skulle efter ungdomsåren tillhöra IK Tjelvar och kvinnliga VIF Gute. Överenskommelsen var frivillig men alla följde lojalt beslutet.

IK Tjelvar med ledarna Sigvard Löfstedt, Berndt Lagergren, Bert-Ove Andersson, Billy Pettersson, Elsa Smith och undertecknad nådde genom den ökade bredden goda framgångar i DN-stafetten och Hässelbystafetten under flera år och i nationella serien.

Jag hade nöjet att framlägga ett förslag till ett nationellt seriesystem för hela landet. Förslaget föredrogs vid en 2-dagars ordförandekonferens i Solna år 1965. Efter stor debatt antogs förslaget som helhet och serierna startade 1966. IK Tjelvar startade i Division 3 och avancerade snart till allsvenskan. Därefter pendlade klubben mellan Division 1 och 2. Det var härliga tävlingsresor som alltid slutade med en segermåltid.

Inom VIF Gute hände också stora saker. I allsvenskan nådde klubben en topplacering och i Umeå small det till. Anne-Eva Karlsson och Ilse Heed vann dubbelt i SM i höjdhopp och båda togs ut att representera Sverige i Finnkampen 1972. Matchen gick i Helsingfors och gotländskorna vann dubbelt även där. En stor triumf för VIF Gute, Gotland och Sverige. Som en följd blev VIF Gute Sveriges bästa höjdhopparklubb. Ann-Eva Karlsson, Ilse Heed, Christina Nicklasson, Marie Göthberg, Ann-Christine Wollter, Eva Göthberg, Inger Larsson och Gunilla Edberg. De sex förstnämnda fick landslagsuppdrag.

På Gotland växer ungdomsidrotten sig starkare och även skolidrotten går framåt. Som ungdomsledare i IK Tjelvar har Elsa bekymmer med träningen. På fredagarna kl. 16.00 går en fullsatt buss till Västerhejde-hallen, där vi disponerar en timme för träning. Med tillkomsten av Klintehallen blir det bättre möjligheter.

Elsa reser med en fullsatt buss under fem år till Brunnscupen i Ronneby, en populär poängtävling mellan södra Sveriges bästa föreningar. Under tre år går resan till Filbyterspelen i Linköping med 50 deltagare varje år. 1984 gäller resan Folkline Cup i Gävle med 75 deltagare. Elsa åker buss Nynäshamn – Gävle med 60 ungdomar. Tommy Johansson och jag tog tåget med 15 deltagare i åldern 15-16 år. Andra resor går till Gisleden i Villstad, Värmdön, Stadion, Sollentunavallen, Rånässpelen i Rimbo och Nynässpelen.

De övriga klubbarna anslöt med sina ungdomar till GFIF: s många ungdomsmatcher mot tolv distrikt på skilda orter.

Roma IF med Egon Lindström, Rolf Jacobsson, Bengt Lagersson och Jan-Erik Rötkönen som ledare har under hela GFIF-tiden haft en god verksamhet och genom många arrangemang genomfört en väsentlig del av årsprogrammet. 1962 invigdes Klostervallen, vilket var ett lyft för klubben. Klubbens främste har varit Ingvar Lundgren med flera landskampsuppdrag. Under de senaste åren har klubbens veteraner varit en stor tillgång med goda SM-placeringar. Även yngre löpare som Olof Thunegard och Daniel Hejdström har utmärkt sig.

Under åren 1969-1978, tio år alltså, arrangerade IK Tjelvar Gotlandsmaraton. Jag var tävlingsledare, John Göthberg banchef och Björn Johnsson tävlingsläkare alla tio åren. År 1972 gällde tävlingen SM. Det var också uttagning till OS i München. Segraren Ulf Håkansson hade tiden 2.20.03 men kvaltiden var bestämd till 2.20.00 och han blev inte uttagen till OS. Ove Malmqvist, IK Tjelvar, blev fjärde man med tiden 2.22.32, bästa placeringen för Gotland någonsin. Eifel Rosendahl var 5: a på SM 1950. Det blev Oves sista år för IK Tjelvar. Nästa år blev det Enhörna IF och 1973 slog han svenskt rekord på tre distanser i ett och samma lopp på Stadion, 1-timmeslöpning, 20 000 och 25 000 m. Ove räknas som en av Sveriges främsta maratonlöpare genom tiderna. Åke Hansson var Gotlands främste under de tre första åren med Gotlandsmaraton. Leif Johansson var i toppform 1973 då han blev tvåa på tiden 2.41.57. Två löpare fullföljde alla tio maratonloppen, nämligen KA Söderström, Roma IF, och Lars Hansson, Täby.

Åren 1982-86 arrangerades Visby maraton av IK Tjelvar, Roma IF och VIF Gute. Tävlingsledare var Rune Svensson, Jerker Eneqvist och Anders Havdelin. Numera arrangerar Östergarns IK sitt maraton årligen. Ivan Ahlgren och Torbjörn Sköldefors kan glädja sig åt en stor idrottsfest där hela bygden ställer upp.

IK Tjelvar och VIF Gute fortsätter sitt goda samarbete och deltar i GFIF: s instruktionsarbete, men ordnar dessutom egna träningsresor till Gunders marker i Vålådalen och ger dessutom de aktiva stöd för träningsresor till Kanarieöarna, Jugoslavien och Portugal.

Efter VIF Gutes fina Visbyspel i början av 1970-talet blir det en nytändning 1974. Kurt Månsson och andra politiker beslutar om allvädersbanor och en 400-meters rundbana på Gutavallen. De moderna Visbyspelen arrangeras 1974-1985, alltså 12 år. Jag är tävlingsledare alla åren och i bestyrelsen ingår Tommy Nordahl och Billy Pettersson från IK Tjelvar samt Bo Larsson och Nils Scharf från VIF Gute. Elsa Smith är funktionärsansvarig flertalet år och har genomgångar före tävlingarna. Genom goda kontakter med föreningar i USA kommer stora stjärnspäckade trupper till spelen varje år. Under åren får vi besök av 138 toppidrottsmän av världsklass. År 1977 blev minnesvärt. De flesta deltagarna i O-ringens 5-dagarstävling i orientering sökte sig till Gutavallen. Publiken uppgick till 3 550 personer och vinsten blev 21 300 kr. År 1983 blev det åter storpublik och vinsten skrevs till 11 392 kr. Vissa år var det kärvarer och vi måste utnyttja garantianslag.

Terränglöpningsen hade en glansperiod på 1970-talet. Vid SM i Stensjön 1972 tog IK Tjelvar brons i lag på långa banan genom Ove Malmqvist, Torgny Björkqvist och Leif Johansson. 1974 i Ludvika kom fullträffen. Torgny Björkqvist vann SM på långa banan.

I Värnamo 1975 tog Torgny brons och i lagtävlingen blev det silver. Utom Torgny ingick där Tomas Samuelsson och Leif Johansson. GFIF hade glädjen att få arrangera 1976 års SM i Visby. Start och mål i Östergravar och en publik på 5 000 personer kantade banan. Torgny tog silver, knappt slagen av Dan Glans och gotlänningen Örjan Wallin, Hammarby, blev femte man. Torgny var också duktig banlöpare. I Karlstad 1975 tog han silver och brons i SM på 5 000 m och 10 000 m. Året därpå upprepade han detta i Göteborg och han blev flera gånger uttagen till landslaget. Tor Broström utvecklades bra som trestegshoppare under studier i USA och kom tillbaka i toppform. SM-seger 1981 och hoppade i Finnkampen samma år 15.75 på Stadion. Örjan Samuelsson överraskade vid SM 1982 med silver på 3 000 m hinder med rekordtiden 8.48.30. Det blev Finnkampen direkt. Uttagna till landskamper blev även ungdomarna Lars Nordahl och Tomas Nilsson. Robert Wärfv kom fram som ett stjärnskott 1984 tillsammans med Mattias Sunneborn och båda blev Götalandsmästare i Växjö. Mattias övergick ganska snart till en fastlandsklubb, men Robert fortsatte några år på Gotland innan han övergick till Heleneholms IF. År 1991 satte han Gotlandsrekord i 10-kamp med 7 415 poäng. Han utvecklades till Sveriges främste tiokampare, vann SM och hade många landslagsuppdrag. Mattias Sunneborn blev en längdhoppare av världsklass, som vann bl. a EM inomhus. Nu har vi åter en stor tiokampare på gång genom Erik Larsson, VIF Gute, som i år är etta i Sverigestatistiken och har haft flera landslagsuppdrag.

På tal om internationella uppdrag vill jag på handikappsidan nämna Knut Gardell, Visby IF, som år 1948 blev världsmästare för dövstumma på 1 500 m och Gösta Karlsson som tog OS-guld i kula 1980.

Efter många års intensiva förhandlingar tar vi 1989 beslut att bilda Föreningen Gotländsk Friidrott, förkortat FGF. Det är en paraplyförening med aktiva från IK Tjelvar, KA3, Roma IF och VIF Gute. Föreningen lyder direkt under GFIF och betyder att våra aktiva kan tävla i samma lag. Moderklubbarna är kvar som sektioner, vilket medför ett bra konkurrensförhållande inom distriktet.

I Jorma Jääskeläinen har vi en duktig instruktör med stor betydelse för gotländsk friidrott. GFIF har också en anställd kanslist i Bosse Westberger.

Gotland ingår i Nat West Island Games som omfattar 23 öar med Bo Frykenstam från Gotland som högste ledare. GFIF arrangerade förtjänstfullt spelen 1999 på Gotland. Spelen omfattar många sporter och friidrotten hedrade sig med 10 guld, 8 silver och 3 brons. År 2001 gick spelen på Isle of Man. I år arrangeras spelen på Guernsey i Engelska kanalen.

Visbyspelen upphörde efter 1985 års tävling av ekonomiska orsaker, men år 2001 var det tid för en stor GP-tävling på Gutavallen. I tävlingskommittén ingick bl. a Bo Larsson, Leif Andersson, Tommy Nordahl, Torbjörn Sköldefors och Jan Tillberg. Det blev ett mindre underskott men i övrigt en stor succé. Många toppresultat noterades, främst av Mattias Sunneborn med 8.15 i längd. GFIF: s Våruset är en propagandatävling som återkommer varje år. Den betyder mycket för förbundets ekonomi. Duktig marknadsförare är Kerstin Grankvist.

Jag vill nu ge en bild av nuläget i gotländsk friidrott. Först en eloge till våra veteraner som visar stor tävlingsglädje. Många är av världsklass i sina åldersgrupper. Resultaten på SM-tävlingar imponerar.

Nu till föreningslivet. De tre klubbarna inom FGF håller stilen. Stig Larsson i VIF Gute har allt större ungdomsgrupper och får hjälp av tidigare aktiva friidrottare. Det gläder särskilt. Inom IK Tjelvar håller Bo Lindqvist ställningarna med hjälp av Roger Jacobsson och Isac Atlinger. Bo övertog ungdomsavdelningen efter de duktiga ledarna Margareta och Bo Hemph. De var verksamma från 1986 och 11 år framåt. Även Björn-Erik Franzén bör nämnas för hans intresse. Roma IF mönstrar alltfler ungdomar. En framgångsrik ledare som tillkommit är Bertil Hellgren. Den fjärde klubben i FGF, KA3 IF, har nedlagt verksamheten i och med förbandets nedläggning och verksamheten med friidrott i Fårösund är oviss. Bertil Smitterberg och Evert Gezelius höll tidigare verksamheten igång. P18 IK har många duktiga veteranlöpare och ordnar resor till olika maratonlopp. Deras stora arrangemang är Lucialoppet. Gotlands Bro SK anordnar årligen Jungfruloppet under sommaren.

Klubbar som lagt ner verksamheten är IK Graip, som hade en glansperiod under Stig Hoffmans ledning, och Viklau IF, som med Olof Olofsson, Paul Hammarström och bröderna Berg i spetsen var en god löparklubb. Deras främsta tävling var Viklau-terrängen. Visby AIK hade tidigare friidrott på sitt program. Levide IF med Rune Björkman och Nils-Ove Lingström som ledare var under många år en livaktig förening i friidrott.

Som avslutning vill jag nämna att friidrotten just nu är på topp i Sverige. Framgångar för Sverige i stortävlingar är god propaganda och massor av ungdomar söker sig till friidrotten. Problemet är att rekrytera nya ledare. Vi ser fram emot jubileumsåret med stora förhoppningar. Island Games, allsvenskan med storklubbarna, många jubileumsarrangemang och Klintespelen för 59: e året i följd tyder på ett toppår.

Klintehamn 2003-01-16

Einar Smith